

speech and thinking function, personal experiences and sensory processes. The aggregate level, components and operations involved in the process of understanding the text, make up the structure of understanding. Accordingly, the formation of teacher understanding of the text students becomes more difficult in the presence of cognitive impairment that occurs in the case of mental retardation. Work on understanding the text would require the teacher implementation of structural analysis of text comprehension by pupils, accounting data on the structure of the process of understanding about the features of cognitive activity and mastering features of the structural components of understanding of the text students with mental retardation, as well as the correlation of these data with modern didactics and methodological approaches about learning to read children with cognitive activity.

The paper proposes practical application of structural analysis of the material understanding of the text, which will orient teachers in the organization of such work.

Key words: text, text analysis, structural components of understanding, students with mental retardation.

Received 10.04.2015

Reviewed 25.05.2015

Accepted 14.06.2015

УДК 364-78:75

О.М. Опалюк
sedoy74@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ ТЕХНІК ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ПРИКЛАДНІ МЕТОДИКИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Opaliuk O.M. Techniques of fine arts in applied methods of social work / O.M. Opaliuk // Actual problems of the correctional education : Ministry of Education and Science of Ukraine, National Pedagogical Drahomanov University, Kamyanets-Podilsky Ivan Ohyenko National University / edited by V.M. Synjov, O.V. Havrilov. – Edition VI. Issue 1.- Kamyanets-Podilsky: Medobory-2006, 2015.– P. 203–213

О.М. Опалюк. Особливості впровадження нетрадиційних технік образотворчого мистецтва в прикладні методики соціальної роботи. У статті розглянуто особливості впровадження нетрадиційних

технік образотворчого мистецтва в прикладні методики соціальної роботи. Образотворче мистецтво відіграє велику роль у формуванні гармонійної особистості. Зокрема, нетрадиційне малювання значною мірою впливає на розвиток художнього смаку дітей і являється однією з складових частин загального процесу її виховання. Способом нетрадиційного малювання можна роздивитись внутрішній світ дитини, відчуті її неповторність і своєрідність, визначити емоційний стан, якісь скриті комплекси, проблеми чи страхи. Образи, які виникають в уяві дитини і відтворюються на папері, здатні допомогти виявити та передати таким безпечним і своєрідним способом всі ті думки, почуття, прагнення та бажання, які так складно передати словами. Нетрадиційне малювання і образотворча діяльність відіграють важливу роль в основному психічному та інтелектуальному розвитку дитини. Адже орієнтуватися потрібно не на кінцевий продукт – власне малюнок, а на сам процес малювання, в ході якого дитина виражає свою індивідуальність та формує ряд можливостей.

У статті проаналізовано особливості вивчення нетрадиційних технік образотворчого мистецтва студентами та засвоєння ними теоретичних знань і набутих практичних вмінь. У статті висвітлено сутність, структуру та поетапність впровадження нетрадиційних технік образотворчого мистецтва в прикладні методики соціальної роботи, що забезпечує успішність проведення нетрадиційних уроків образотворчого мистецтва та арт-терапевтичних занять, розглянуто основні поняття, які описують цей процес. У статті описано особливості впровадження нетрадиційних технік образотворчого мистецтва в прикладні методики соціальної роботи для розвитку творчих здібностей та проведення арт-терапії.

Доведено, що малювання — найбільш природний і захопливий вид діяльності дітей та дорослих, у якому вони реалізують потребу самовираження, формують естетичний смак, відчуття гармонії, розширюють кругозір, розвивають творчі здібності, дрібну моторику рук, художнє сприйняття життя.

Ключові слова: образотворче мистецтво, нетрадиційні техніки, прикладні методики, соціальна робота, креативність, творче мислення, творчі здібності, зображувальна діяльність, образотворча діяльність, естетичний вплив, творча активність дітей, творчість.

О.М. Опалюк. Особенности внедрения нетрадиционных техник изобразительного искусства в прикладные методики социальной работы. В статье рассмотрены особенности внедрения нетрадиционных техник изобразительного искусства в прикладные методики социальной работы. Изобразительное искусство играет

большую роль в формировании гармоничной личности. В частности, нетрадиционное рисование в значительной степени влияет на развитие художественного вкуса детей и является одной из составных частей общего процесса ее воспитания. Способом нетрадиционного рисования можно разглядеть внутренний мир ребенка, почувствовать ее неповторимость и своеобразие, определить эмоциональное состояние, какие-то скрытые комплексы, проблемы или страхи. Обиды, которые возникают в воображении ребенка и воссоздаются на бумаге, способны помочь выявить и передать таким безопасным и своеобразным способом все те мысли, чувства, стремления и желания, которые так сложно передать словами. Нетрадиционное рисование и изобразительная деятельность играют важную роль в основном психическом и интеллектуальном развитии ребенка. Ведь ориентироваться нужно не на конечный продукт - собственно рисунок, а на сам процесс рисования, в ходе которого ребенок выражает свою индивидуальность и формирует ряд возможностей.

В статье проанализированы особенности изучения нетрадиционных техник изобразительного искусства студентами и усвоение ими теоретических знаний и приобретенных практических умений. В статье отражена сущность, структура и поэтапное внедрения нетрадиционных техник изобразительного искусства в прикладные методики социальной работы, которая обеспечивает успешность проведения нетрадиционных уроков изобразительного искусства и арт-терапевтических занятий, рассмотрены основные понятия, которые описывают этот процесс. В статье описаны особенности внедрения нетрадиционных техник изобразительного искусства в прикладные методики социальной работы для развития творческих способностей и проведения арт-терапии. Доказано, что рисование - наиболее естественный и увлекательный вид деятельности детей и взрослых, в котором они реализуют потребность самовыражения, формируют эстетический вкус, ощущение гармонии, расширяют кругозор, развивают творческие способности, мелкую моторику рук, художественное восприятие жизни.

Ключевые слова: изобразительное искусство, нетрадиционные техники, прикладные методики, социальная работа, креативність, творческое мышление, творческие способности, изобразительная деятельность, эстетическое влияние, творческая активность детей, творчество.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Твори мистецтва, на протязі всієї історії існування цивілізації, ставали

яскравим відображенням людських мрій, бажань і пристрастей, відображенням великих подвигів та перемог, глибоких розчарувань та трагічних втрат. Заняття мистецтвом слугувало людям засобом звільнення від напруги і стресів, допомагало у вирішенні величезного спектру проблем, створювало душевний комфорт, наповнювало життєвою енергією, відновлювало життєві сили, виступало засобом психологічного і духовного відродження.

З упевненістю можна сказати, що кожна дитина народжується з природними творчими задатками, але творчими людьми виростають лише ті, умови виховання яких дозволили розвинути ці здібності вчасно. Багато залежить від того, хто опиниться поруч із дітьми, коли вони робитимуть перші кроки у складний та багатогранний світ мистецтва. Не слід очікувати від дітей миттєвих успіхів і геніальних творів, адже не це є головною метою малювання. Усі діти по-своєму талановиті, кожна має творчий потенціал, який позитивно впливає на формування особи в цілому та її естетичні уподобання, зокрема. Кожна дитина – індивідуальність, і для кожної необхідно знайти підхід. В першу чергу слід її зацікавити, бо кожна робота, тим паче малювання повинно проходити із задоволенням. Отже, при нетрадиційному малюванні дитина може сміливо виражати свої почуття та емоції, малювати без заборон і правил, що ще більше її захочуватиме. Малюючи фарбами, можна сміливо змішувати кольори, використовувати руки, пальчики, інші підручні предмети, які допоможуть у створенні творчих робіт. Важливо не обмежуватись лише запрограмованими видами образотворчої діяльності, а творчо підходити до цього процесу. При нетрадиційному малюванні дитина розвиває творчі здібності і талант.

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій свідчить, що образотворча діяльність відіграє велике значення для всебічного розвитку особистості. У процесі роботи з нетрадиційними техніками образотворчого мистецтва в дітей формуються спостережливість, естетичне сприйняття, художній смак, творчі здібності. Під час зображувальної діяльності дитина має можливість доступними засобами виразити свій емоційний стан, своє ставлення до навколишнього світу, вчиться самостійно створювати прекрасне, помічати його в повсякденному житті, у творах мистецтва саме нетрадиційними техніками образотворчого мистецтва. Над цією темою працювали: Використання нетрадиційних технік малювання як засіб розвитку творчості в дітей дошкільного віку. Дайджест 2. Упорядник Н.В. Погрібняк, А.Ф. Михайліченко 2010 – 100 с. Казакова Р.Г., Сайганова Т.И., Седова О.М. та інших. Малювання з дітьми дошкільного віку: нетрадиційні техніки, планування, конспекти занять. – М.: Сфера, 2005. Федорова О.П., вихователь ДНЗ №67 Харківської міської ради,

«Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку у зображувальній діяльності засобами нетрадиційного малювання», 2012, 77ст.

Під час виконання творчих робіт в нетрадиційних техніках в дитини відбувається тренування рухів пальців рук. Відомо, що розвиток зон мозку, які відповідають за мовлення, відбувається під впливом імпульсів, що йдуть від пальців. Якщо розвиток рухів пальців відстає, то затримується і розвиток мовлення, хоча загальна фізична активність дитини при цьому може бути нормальною. Стимулювання мовленнєвого розвитку дітей шляхом тренування пальців рук є одночасно й підготовкою руки до письма. Таким чином, стає зрозумілою важливість засвоєння дітьми вмінь і навичок із зображувальної діяльності саме в цьому найкраще допоможуть нетрадиційні техніки образотворчого мистецтва які доцільно буде впроваджувати в прикладні методики соціальної роботи. Мета введення нетрадиційних технік на заняттях в прикладні методики соціальної роботи – створювати стійку мотивацію, прагнення висловити своє ставлення, настрій образ та проводити арт-терапію.

Тому метою нашого дослідження є розкриття сутності впровадження нетрадиційних технік образотворчого мистецтва в прикладні методики соціальної роботи.

Виклад основного матеріалу. Здібності - індивідуальні особливості, що забезпечують успіх у діяльності й легкість оволодіння нею. Здібності виявляються в швидкості, глибині і міцності оволодіння способами та прийомами діяльності.

Будь-яка діяльність вимагає від людини не однієї здібності, а багатьох. **Творчі здібності** – це здатність дивуватися і пізнавати, вміння знаходити рішення в нестандартних ситуаціях, це націленість на відкриття нового і здатність до глибокого усвідомлення свого досвіду. **Основні показники творчих здібностей:**

- швидкість думки - кількість ідей, що виникають в одиницю часу.
- гнучкість думки - здатність швидко і без внутрішніх зусиль переключатися з однієї ідеї на іншу, бачити, що інформацію, отриману в одному контексті, можна використати в іншому.
- оригінальність - здатність до генерації ідей, що відрізняються від загальноприйнятих, парадоксальних, несподіваних рішень. Вона пов'язана з цілісним баченням усіх зв'язків і залежностей, непомітних при послідовному логічному аналізі.

Творчі здібності розвивають креативність.

Креативність — (лат. creatio — створення) — новітній термін, яким окреслюються «творчі здібності індивіда, що характеризуються здатністю до просування принципово нових ідей, що входять в структуру обдарованості в якості незалежного фактора»[2].

Креативне мислення – це комбінація особистих властивостей і особливостей характеру. Діяльність людини може вважатися креативною, якщо вона включає в себе нові або унікальні підходи та методи вирішення різних проблем і може виражатися як у створенні всесвітньо відомих шедеврів, так і в умінні вирішувати повсякденні питання. Ключовим елементом, необхідним для креативності, є мотивація. Цей факт узгоджується з визначенням креативного мислення, у якому особистість сама визначає для себе спонукання, необхідне для здійснення великих справ. Креативні продукти можуть бути дуже різноманітні за природою: нове вирішення проблеми в математиці, відкриття хімічного процесу, створення музики, картини чи поеми, нової філософської чи релігійної системи, нововведення у правознавстві, свіже рішення соціальних проблем тощо.

Залучаючи дітей до нетрадиційного малювання ми можемо спостерігати за унікальною палітрою індивідуальностей. І навіть якщо дитина після відвідування занять по образотворчому мистецтву не стане художником, вони залишать “культурний слід” у формуванні її особистості.

Світ мистецтва безмежний. Пізнавати його ми будемо не день, не рік, а все життя. Тому, починаючи з дошкільного навчального закладу, педагог покликаний розвивати в дітей художній смак, виховувати важливу для людини якість – любов до мистецтва, до прекрасного. Зорові образи, створені мистецтвом, легко запам’ятовуються й залишаються в пам’яті надовго. Вони збагачують емоційний світ, учать яскравіше сприймати навколишнє життя.

Витоки творчих сил людини йдуть із дитинства, з того часу, коли творчі прояви часто мимовільні та життєво необхідні. Дитяча художня творчість має свої особливості, тож необхідно навчитися керувати особливостями її виявлення, розробляти методи, що пробуджують та розвивають дитячу творчість. Під поняттям розвитку творчої активності дитини ми розуміємо якісні зміни в пізнавальній діяльності дітей, що відбуваються внаслідок розвитку вмінь та навичок мистецької діяльності. Науковці відводять значну роль заняттям художньою діяльністю, а також усій виховній роботі з дітьми щодо розвитку в них уміння сприймати красу в навколишньому світі та в творах мистецтва, які відіграють велику роль у загальному і творчому розвитку дитини. Інтерес до образотворчої діяльності дітей зумовлюється його важливістю для розвитку особистості дитини, і з роками потреба в ній не послаблюється, а ще більше зростає.

Образотворча діяльність має важливе значення для всебічного розвитку особистості. У процесі створення зображення в дитини формуються спостережливість, естетичне сприйняття, художній смак, творчі здібності. Образотворча діяльність надає можливість доступними

засобами висловити емоційний стан дитини, її ставлення до навколишнього світу, вміння самостійно створювати прекрасне, а також бачити його у творах мистецтва.

Сприятливий розвиток дитячої творчості залежить від правильного керівництва з боку дорослих. Великого значення в організації образотворчої діяльності дітей набуває вміння вихователя пов'язати особливості створення художнього образу в мистецтві з власне художньою діяльністю дітей; адаптувати виразні засоби мистецтва живопису, графіки в такий вид образотворчої діяльності, як малювання; виразні засоби скульптури – в ліплення; вчити дітей створювати декоративні роботи за мотивами народного декоративно-ужиткового мистецтва, використовувати елементи конструкторських рішень архітектури у конструктивній творчості дітей.

Найважливішою умовою розкриття творчої активності дітей є створення загальної атмосфери доброзичливості, свободи, можливості досягти успіху для кожної дитини. Таке завдання вимагає особливої уваги. Під час виконання дітьми завдань їм необхідно надавати допомогу. Слід намагатися організувати спілкування таким чином, щоб кожна дитина могла відкрито радіти результатам як власної, так і спільної творчості.

У процесі зображувальної діяльності забезпечується всебічне виховання дошкільників: сенсорне, розумове, естетичне, моральне, трудове.

Нетрадиційні техніки образотворчого мистецтва тісно пов'язана з сенсорним вихованням. Безпосереднє, чуттєве знайомство з предметами та явищами, з їхніми властивостями та якостями складають лінію сенсорного виховання, а зображувальна діяльність – це специфічне образне пізнання дійсності. Для того щоб намалювати, зліпити будь-який предмет, попередньо потрібно добре з ним ознайомитись. Формування уявлень про предмети потребує засвоєння знань про їхні властивості та якості, форму, колір, величину, положення в просторі. Діти знаходять ці якості, порівнюють предмети, знаходять схожість та відмінність, тобто виконують розумові дії. Таким чином, зображувальна діяльність сприяє сенсорному вихованню, розвитку наочно-образного мислення.

Навчання образотворчій діяльності з впровадженням нетрадиційних технік образотворчого мистецтва сприяє формуванню таких розумових операцій, як аналіз, синтез, порівняння, узагальнення. У процесі спостережень, при обстеженні предметів та їхніх частин перед зображенням, дітей вчать виділяти форму предметів та їхніх частин, величину і розміщення частин у предметі, колір. Зображення різних за формою предметів потребує їх зіставлення та встановлення відмінностей. Разом з тим діти вчаться порівнювати предмети, явища та

виділяти в них загальне та відмінне, об'єднувати предмети за схожими ознаками.

На заняттях із образотворчої діяльності впроваджуються нетрадиційні техніки образотворчого мистецтва які дають можливість розвивати мовлення дітей: засвоєння назв форм, кольорів та їх відтінків, просторових позначень сприяє збагаченню словника; висловлювання в процесі спостережень за предметами та явищами, при обстеженні предметів, а також при розгляданні ілюстрацій, репродукцій картин художників позитивно впливають на розширення словникового запасу та формування зв'язного мовлення. Використання образних порівнянь, віршів для естетичної характеристики предметів сприяє розвитку виразного мовлення.

При проведенні таких цікавих занять виникають сприятливі умови для формування таких якостей, як ініціативність, допитливість, розумова активність та самостійність, цікавість. Велике значення зображувальної діяльності полягає в тому, що вона є засобом естетичного виховання.

У процесі зображувальної діяльності створюються сприятливі умови для розвитку естетичного сприймання та емоцій, які поступово переходять в естетичні почуття[3].

Для естетичного виховання дітей та для розвитку їх зображувальних здібностей велике значення має знайомство з творами образотворчого мистецтва. Яскравість, виразність образів у картинах, скульптурі, архітектурі, творах прикладного мистецтва допомагають дітям глибше та повніше сприймати явища життя та знаходити образні вираження своїх вражень у малюнках, ліпленні, аплікації. Поступово у дітей розвивається художній смак.

Дитяче образотворче мистецтво має суспільний напрям. Значення занять зображувальною діяльністю для морального виховання полягає в тому, що в процесі цих занять у дітей виховуються морально-вольові якості: потреба та вміння доводити розпочату справу до кінця, зосереджено та цілеспрямовано займатися, допомагати товаришу, долати труднощі і т. п. Зображувальна діяльність повинна використовуватися для виховання доброти, справедливості, для поглиблення тих благородних почуттів, які у них виникають.

Формування працелюбності пов'язане з розвитком таких вольових якостей особистості, як увага, наполегливість, витримка. У дітей виховується вміння працювати, досягати бажаного результату.

У процесі зображувальної діяльності поєднується розумова та фізична активність. Для створення малюнка, скульптури, аплікації необхідно докласти зусиль, виконати ті чи інші дії, оволодіти певними вміннями.

Отже, твори образотворчого мистецтва формують інтелектуальну, емоційно-почуттєву та вольову сфери, моральне здоров'я.

Основним засобом вираження себе вже на ранніх стадіях життя є малювання. Заняття малюванням розвивають дитину в цілому, прилучають її до найголовнішого – процесу творчості. Тільки в малюванні діти із самого початку вільні від обмежень (знання нотної грамоти у музиці, уміння виразити свою думку в літературі), і тому малювання з усіх видів художньої творчості їм найближче. Гранично обмежені в художніх засобах, щоб розвинути свою думку, діти, спираючись на свій творчий інстинкт, знаходять дивовижні рішення, самостійно відкривають образотворчі закони. Мобілізуючи розумову діяльність, малювання прискорює процеси розвитку просторового мислення, образного бачення, розвиває розумові здібності, спостережливість дітей, відчуття гармонії.

Оволодіння нетрадиційних технік образотворчого мистецтва техніками малювання, та сам процес художнього зображення є школою підготовки руки дитини до письма, пізнання навколишнього середовища, формування основ математики, розвитку психічних процесів, є лікувальною терапією психіки дитини, підґрунтям для діагностування інтелекту та психічного здоров'я дитини, розвитку мовлення. Тож малювання для дитини дошкільного віку – школа інтелектуального розвитку.

Отже, творчість – важлива складова системи виховання, в ній узагальнено весь життєвий досвід дитини – чуттєвий, ціннісний, моральний, естетичний, пізнавальний, трудовий та соціальний. Вона лежить в основі успішного засвоєння нових знань, умінь та навичок, саме тому так важливо сформувати у дітей основи творчості.

Висновки. Отже, використання нетрадиційних технік в прикладних методиках соціальної роботи допомагає дітям та дорослим подолати негативні емоції. Тобто мимоволі здійснюється психологічна корекція, яка допомагає знімати негативні емоційні переживання дітей. Це сприяє підвищенню рівня самооцінки, самоповаги та нейтралізації захисних симптомкомплексів (тривожність, недовіра до себе, відчуття меншовартості, ворожості, конфліктності, труднощів у спілкуванні), спричинених внутрішніми конфліктами особистості. Тому завданням соціального працівника є навчати дітей відтворювати навколишній світ, творчо мислити, уявляти, а також позбуватись негативних емоцій та переживань, що виникають у школяра в ході виконання практичних завдань з образотворчого мистецтва. Підсумовуючи сказане, варто наголосити, що учень може погано читати, писати, лічити, але чудово малювати. Отже, у нього добре розвинено почуття прекрасного.

Список використаних джерел

1. Барнич, О. В. Проблема розвитку творчих здібностей

молодших школярів у художній спадщині українських педагогів (др. пол. XIX - XX ст.): автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / О. В. Барнич. — Чернігів: ; Чернігів. нац. пед. ун-т ім. Т.Г. Шевченка, 2011. — 19 с. **2. Василькевич, Я.** Проблема діагностики творчих здібностей у діяльності психологічної служби ВНЗ / Я. Василькевич // Рідна школа. — 2008. — № 10. — С. 43-45. **3. Грек О. М.** Візуальна креативність у структурі візуально-мислинневої діяльності / О. М. Грек // Наука і освіта. — 2007. — N 4-5. — С. 31-35. **4. Григорєва, А. А.** Розвиток творчих здібностей студентів у позанавчальній діяльності / А. А. Григор'єва // Наук. зап. Терноп. нац. пед. ун-ту. Сер.: Педагогіка. — 2009. — N 2. — С. 211-215. **5. Гуменюк, С. М.** Особливості розвитку творчих здібностей розумово відсталих дітей на заняттях з образотворчого мистецтва / С. М. Гуменюк // Вісн. Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту ім. І. Огієнка. Корекц. педагогіка і психологія. — 2011. — Вип. 3. — С. 54-58. **6. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень: моногр.** / Держ. фонд фундамент. дослідж. М-ва освіти і науки України / Ред.: В.О. Моляко; О.Л. Музика. — Житомир: Рута, 2006. — 320 с. — с. 306-319. **7. Лобода, О. В.** Креативність як основа психічного здоров'я особистості / О. В. Лобода // Наука і освіта. — 2010. — № 3. — С. 61-65. **8. Пов'якель, Н. І.** Теоретико-методологічні проблеми креативності в структурі професійного мислення психолога-практика / Н. І. Пов'якель // Наука і освіта. — 2010. — Спец. вип.: проект "Когніт. процеси та творчість". — С. 21-25.

Spisok vikoristanikh dzherel

1. Barnich, O. V. Problema rozvitku tvorchikh zdibnostej molodshikh shkolyariv u khudozhnij spadshhini ukraïns'kikh pedagogiv (dr. pol. XIX - XX st.): avtoref. dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.01 / O. V. Barnich ; SHernigiv. nats. ped. un-t im. T.G. Shevchenka. — SHernigiv, 2011. — 19 s. **2. Vasil'kevich YA.** Problema diagnostiki tvorchikh zdibnostej u diyal'nosti psikhologichnoï sluzhbi VNZ / YA. Vasil'kevich // Ridna shk . — 2008. — № 10. — S. 43-45. **3. Grek O. M.** Vizual'na kreativnist' u strukturi vizual'no-mislinnevoï diyal'nosti / O. M. Grek // Nauka i osvita . — 2007. — N 4-5. — S. 31-35. **4. Grigoreva A. A.** Rozvitok tvorchikh zdibnostej studentiv u pozonavchal'nij diyal'nosti / A. A. Grigor'eva // Nauk. zap. Ternop. nats. ped. un-tu. Ser.: Pedagogika . — 2009. — N 2. — S. 211-215. **5. Gumenyuk, S. M.** Osoblivosti rozvitku tvorchikh zdibnostej rozumovo vidstalikh ditej na zanyattyakh z obrazotvorchogo mistetstva / S. M. Gumenyuk // Visn. Kam'yanets'-Podil. nats. un-tu im. I. Ogiienka. Korekts. pedagogika i psikhologiya . — 2011. — Vip. 3. — S. 54-58. **6. Zdibnosti, tvorchist', obdarovanist': teoriya, metodika, rezul'tati doslidzhen': monogr.** / Derzh. fond fundament. doslidzh. M-va osviti i nauki Ukraïni /

Red.: V.O. Molyako; O.L. Muzika. — ZHitomir: Ruta, 2006. — 320 s. — s. 306-319. **7. Loboda, O. V.** Kreativnist' yak osnova psikhichnogo zdorov'ya osobistosti / O. V. Loboda // Nauka i osvita . — 2010. — N 3. — S. 61-65. **8. Povyakel', N. I.** Teoretiko-metodologichni problemi kreativnosti v strukturі profesijnogo mislennya psikhologa-praktika / N. I. Pov'yakel' // Nauka i osvita . — 2010. — Spets. vip.: proekt "Kognit. protsesi ta tvorchist". — S. 21-25.

O.M. Opaliuk. Techniques of fine arts in applied methods of social work. The article deals with the introduction of traditional and unconventional techniques of fine arts into applied methods of social work. Fine arts play an important role in the formation of an all-round personality. In particular, unconventional drawing influences greatly the development of children's artistic tastes and is one of the parts of their education. Besides, by means of unconventional drawing one can see the inner world of a child, feel his uniqueness and originality, define the emotional state, some hidden problems or fears. The images emerged in child's imagination and reproduced on paper help to safely identify and represent all the ideas, feelings, intentions and desires which are difficult to put into words. Unconventional drawing and fine arts play an important role in psychical and intellectual development of a child. In fact they are focused not on the result, a picture, but on the process of drawing, during which a child expresses his individuality and forms different skills.

The article gives the analysis of studying theory and practice of traditional and unconventional techniques of fine art by students. The content, structure and stages of introduction of unconventional techniques of fine art into applied methods of social work given in the article result in successful art therapy and unconventional lessons of fine arts, the basic concepts of which are also described.

It is proved that drawing is the most natural and catching activity for children and adults, in which they realize the need of self-expression, form aesthetic taste, feeling of harmony, broaden outlook, develop creativity, fine motor skills, and artistic perception of life.

Key words: fine arts, unconventional techniques, applied methods, social work, creativity, creative thinking, creative skills, graphic activity, aesthetic influence, children's creative work.

Received 20.04.2015

Reviewed 15.05.2015

Accepted 12.06.2015